

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De quinque attendendis & admirandis circa doctrinam illam quæ est
compendium nouæ legis. Pars II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

iustitiam, dicit dominus iam esse regnum caelorum.

De quinque attendendis et admirandis circa doctrinam illam quae est compendium nouae legis.

PARS II.

Circa secundum notandum quod quinque sunt attendenda & admiranda circa dictam doctrinam, quae compendium est nouae legis. Explanatio verò eius subditur in aliis quae dicit dominus in illo sermone, sicut patet ex Glossa. Vnde super illud, Ascendit in montem, dicit Glo. In hoc monte noui testamenti in cordibus filiorum scribit, incipiens à beatitudine, qui in more Sinai verus testamentum in lapidibus seruis dedit, incipiens à timore. Et alia Glo. dicit, Sicut Moyses decem praecepta proponens postea per partes explicat: sic Christus quasi virtutum genera octo beatitudines proponit, ex quibus pendent quae in more dixit. ¶ Primum attendendum & admirandum circa doctrinam illam est legislatoris benignitas. Secundum, eiusdem auctoritas. Tertium, doctrinae sublimitas. Quartum, sententiarum extraneitas. Quintum, doctrinae integritas. ¶ Benignitas legislatoris in hoc apparet, quod ipse nec praecipit, nec prohibet, nec comminatur, sed dulcedine mercedis temperat difficultatem laboris. Vnde lex eius bene potest intelligi illa lex clementiae, de qua dicit Salomon in fine Prover. loquens de sapiente muliere: Os suum aperuit sapientia, & lex clementiae in lingua eius. Verè non est similis illi in legislatoribus. Iob 36. Non sunt similes ei qui multitudinem praecceptorum & prohibitionum subditis suis obstruunt viam paradisi, & comminationes multas eis facientes non dant locum timori Altissimi. Auctoritas legislatoris maxima est. Ipse enim iudex est, qui hanc legem dat. Ideo magna securitas est his qui eam observant. Iob 31. Quis mihi tribuat auditorem, ut desiderium meum audiat omnipotens, & librum scribat ipse qui iudicat, ut in humero meo portem illum? In humero portare, est secundum Greg. scripturam operatione perficere. Ad doctrinam istam pertinet illud. Eccles. 24. Ego ex ore Altissimi prodij. Si vestes quae tetigerunt Saluatorem pro reliquiis habentur, quare verba quae processerunt de ore eius pro reliquiis non habentur? Nullum verborum illorum negligendum esset. In Psalm. Folium eius non defluet. Diligenter essent audienda verba illa, & memoriae insigenda. Eccles. 8. Ego os regis observo. Credendum est, quod verba ipsius magnae sint virtutis. Illi enim specialiter dicitur in Psalm. Diffusa est gratia in labiis tuis. Et Luc. 4. Mitabatur omnes in verbis gratiae, quae procedebant de ore illius. & Cant. 5. Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. ¶ Sublimitatem doctrinae Christus ostendere voluit

luit in
super i
sticiam
alia glo
ret. P
ca. Vn
eructab
ptum d
tius mu
didit p
stratur
sol ince
minatio
Ecclesia
difi emi
47. Vn
tinet ill
ctus exi
neratio
rar, ve
verus p
ralis pr
tionem
natores
illa. Qu
quillita
turbatu
stum se
Christu
In com
Quonia
lorum s
pariuut
speciali
à senten
doctrina
nes ipsi
sed eam
diciu ha
pietia d
pè, & ec

luit in hoc, quòd doctrinam illam in monte tradidit. Vnde glo-
 super illud, Ascendit in montem. Altiores, inquit, doctus iu-
 stitiam, quàm illam quæ est Scribarum & Phariseorum. Item
 alia glo. Ascendit in montem, vt altiora virtutum culmina doce-
 ret. Proposuit dominus in monte illo abscondita celestis ethi-
 cæ. Vnde impletum fuit illud, Aperiam in parabolis os meum,
 et ostabo abscondita à constitutione mundi. Matt. 13. Et est sum-
 ptum de Psal. Ibi tradidit regulas viuendi quæ ad regimen to-
 tius mundi sufficerent, si secundum eas regere se veller. Ibi tra-
 didit principia moralis philosophiæ, quibus veritas vitæ demõ-
 stratur & æterna felicitas non tam infertur quàm confertur. Ibi
 sol intelligentiæ velut octo radios ex se emisit ad ecclesiæ illu-
 minationem. Ibi fons sapientiæ, verbum scilicet Dei in excelsis.
 Ecclesia. r. Nouum testamentum velut quendam fluuium Para-
 disii emisit: vt tangitur in Glo. Hic est torrens ille de quo Ezech.
 47. Viuent omnia ad quæ venerit torrens. Ad hunc fluuium per-
 tinet illud Eccles. 2. 4. Ego quasi fluuius Dorix, & quasi aquedu-
 ctus exiui de paradiso. Dorix interpretatur medicamentum ge-
 nerationis. Os illud cuius apertionem Matthæus commemo-
 rat, veræ vena vitæ fuit. Prouerbior. 10. Vena vitæ os iusti. Lex
 vetus promittebat suis obseruatoribus benedictionem tempo-
 ralis prosperitatis, & transgressoribus comminabatur maledi-
 ctionem temporalis aduersitatis. Deut. 28. Sed lex noua obser-
 uatores suos beatos prædicat. Magis enim Deo assimilatur, quàm
 illa. Quanto verò aliquis Deo similior est, tanto in maiori tran-
 quillitate est. Vnde super illud Ierem. 17. Ego autem non sum
 turbatus te pastorem sequens, dicit gloss. Quanto magis Chri-
 stum sequeris, tanto minus turbaris. In doctrina illa erexit nobis
 Christus scalam mirabilem, cuius vtraque extremitas tangit cælum.
 In commedatione enim primæ beatitudinis & vltimæ dicitur,
 Quoniam ipsorum est regnum cælorum. Quomodo regnū cæ-
 lorum sit pauperū spiritu, & quomodo eorū qui persecutionem
 patiuntur propter iustitiã, dicitur, quum de illis beatitudinibus
 specialiter ageretur. ¶ Sententiæ illius doctrine valde extraneæ sunt
 à sententiis sapientiæ mundanæ, quæ miseris iudicat, quos illa
 doctrina beatificat. Sũt enim octo illa verba quasi octo posicio-
 nes ipsius ducis philosophiæ. Positiones, inquam, extraneissimæ,
 sed tamè verissimæ. Causa quare sapientiã Dei adeò extraneū iu-
 diciū habeat à iudicio mūdane sapientiæ, hæc est: quia lumẽ sa-
 pientiæ diuinæ magis est sufficiens ad visionem eorū quæ sunt pro-
 pter, & eorū quæ sunt longè. Attingit enim à fine vsq; ad finem.

Sap. 8. Lumen verò mundanæ sapientiæ modicum est, non sufficiens nisi ad visionem præsentium. Sapientia mundana superficialiter solum res aspicit: sapiëntia verò Dei interiora penetrat, idè suauitatem inuenit, quam non inuenit. Sapientia mundi. Simia si loqui posset, nucem amarã diceret propter corticis amaritudinem. Qui verò nucem frãgit, & ad nucleum peruenit, dulcedinem in nuce inuenit. Doctrina illa integra est quantum ad principia moralis sapientiæ. Licet anima multas condiciones in rebus attendat, tamè specialiter ipsa sapiens iudicatur secundum condiciones quæ sunt bonitas & malitia. Anima enim sapiens est. si bona & mala sapiunt ei vt debet. Ber. in sermonibus: Inuenisti sapiëntiã, si tibi horum singula sapiunt prout sunt. Perfectè ergo principia moralis doctrine tradi videtur in illis octo verbis, in quibus anima ad bonum & ad malum perfectè ordinatur. Ad bonum ordinatè se habet, si modica bona modicum diligit, si vera bona esuriat & sitiãt, & si eis ita adheret, vt nulla pœna ab eis separari valeat. Ad primum pertinet illud, Beati pauperes spiritu, &c. Ad secundũ illud, Beati qui esuriunt, &c. Ad tertium, Beati qui persecutionem, &c. ¶ Ad bonum quis ordinatè se habet, si nulli malum inferat, si sibi illarũ vel gratis assumptum æquanimiter ferat, si alij illatum, pro posse auferat, si studiosè cauet vt nec inquinetur malo culpæ, nec perturbetur malo pœnæ. Ad primũ pertinet illud, Beati mites. Ad secundum illud, Beati qui lugent. Ad tertium illud, Beati misericordes. Ad quartum illud, Beati mũdo corde. Ad quintum illud, Beati pacifici. Secundũ Glo. in septem primis est, perfectio: in octaua, perfectionis ostensio. Ad perfectionem duo pertinet, scilicet purgari à noxiis, & impleri bonis. Purgari verò à noxiis, est prius naturaliter. Augu. Bono implendus es, funde malum: paupertas spiritus, & mansuetudo fundunt malum. Paupertas spiritus fundit mala illa quæ veniunt nobis à bonis quæ intra nos sunt, scilicet sollicitudinem seculi & amorem. Mansuetudo verò fundit mala illa quæ veniunt nobis ab his quæ contra nos sunt. Expellit enim perturbationes quas in nobis faciunt aduersa. ¶ Quinquè verò beatitudines sequentes pertinent ad repletionem boni. Duplex est enim bonum præter bonum delectabile: scilicet bonum expediens, vt est medicina, vel incisio propter salutem corporis facta, & bonum simpliciter. Ad bonum expediens pertinet illud Beati qui lugent. Qui enim habet gratiam lugendi, renuit consolari, eligens hic salubriter cruciari vt possit sanari in futuro, & possit veraciter delectari. Ad bonum simpliciter pertinent

quatuor

quatuor sequentes beatitudines. Duæ primæ ad actiuam, & duæ
 aliæ ad contemplatiuam. Illud, Beati qui esuriunt, &c. pertinet
 ad bonum ad quod tenemur. Illud, Beati misericordes, ad bo-
 num ad quod non tenemur. Aliarum duarum quæ pertinent ad
 contemplatiuam, prior pertinet ad intellectum, posterior ad
 affectum. Item prima septem beatitudinũ quæ pertinent ad per-
 fectionem animæ, expedit vim cõceptibilem, scilicet pauper-
 tas spiritus: mansuetudo verò expedit vim irascibilem. Vis verò
 rationabilis postquam cor expeditum est, ab amore mundi per
 pauperatẽ spiritus, & perturbationibus iræ per mansuetudi-
 nem, vacare potest & videre statum in quo homo est. Quam
 visionem sequitur luctus: quia qui apponit scientiam, apponit
 & dolorem. Ecclesiast. 1. Luctus verò purgat mentem, reliquias
 infirmitatis expellens, & infectionem palati spiritualis quæ
 erit de febre iniquitatis remouens. Ideò post luctum bene se-
 quitur esuries iustitiæ: sicut homo perfectè purgatus & sanita-
 ti corporali restitutus esurire solet. ¶ Et notandum, quòd non
 tam citò animus perfectè sanatur, quàm citò peccatum ei re-
 mittitur. Vnde Augustinus 14. libro de Trinitate: Sicut aliud
 est febrem, aliud infirmitatem febre factam curare. Item aliud
 est telum de corpore demere, aliud vulnus eo factum secunda
 curatione sanare: Ita aliud est causam afferre languoris, quod
 per indulgentiam fit omnium peccatorum: aliud ipsum languo-
 rem curare, quòd paulatim proficiendo fit in renouatione hu-
 ius imaginis. Primum facit Deus per se & secum: secundum facit
 Deus per hominem, & cum homine. Ideò dicitur in Psalm. Qui
 propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, & sanat omnes infirmi-
 tates tuas. Sanare infirmitates numeratur quasi diuersum cum
 eo quod est propitiari iniquitatibus, quia verò esuriens & sitiens
 iustitiã, ex fragilitate quãdoque cadit, saltem venialiter. Se-
 ptes enim cadit iustus. Prouer. 24. necessaria sunt homini opera
 misericordiæ quibus homo se abluat. Luc. 11. Veruntamen quod
 superest, date elemosynam, & omnia munda sunt vobis. ¶ Sex-
 to verò loco rectè ponitur mūditiã cordis preparã ad Dei visio-
 nẽ, cum omnia precedẽtia vel indicatiua sint, vel effectiua mū-
 ditiz, esuries & sitis eam indicat, cetera eam efficiunt. Visionem
 vero Dei sequitur gustatio diuinæ suauitatis: qua degustata ani-
 mus amore & desiderio eius capitur, & propter hoc auertit se &
 abrupit ab aliis, vt Deo totaliter vacet. Gustato enim spiritu, vt
 ait Augu. desipit omnis caro, vnde talis studet paci faciendæ &
 cõseruandæ in se, sciens quòd in pace factus est locus eius. Ideò se-

primo loco rectè ponitur illud, Beati pacifici. Tres primæ faciunt ad hoc vt vetus homo exuatur : quatuor sequentes ad hoc vt nouus homo induatur. Ad quod monemur Ephes. 4. Deponite vos secundum pristinam conuersationem veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris, & induite nouum hominem qui secundum Deum creatus est. Et ad Colos. 4. Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum hominem, &c. Ideo septimo loco rectè dicitur, Quoniam filij Dei vocabuntur. Filius Dei est homo nouus. Filius Adam homo vetus. Bern in sermo. inter dictas septem beatitudines sic distinguit. Attende, inquit, quemadmodum in tribus prioribus sibi ipsi reconciliatur anima : in duobus, quæ sequuntur proximo : in sexto, Deo : in septimo, alios reconciliat, tanquam receptus in gratiam domini & felici familiaritate donatus. Nam paupertate, mansuetudine, steru, renouatur in anima similitudo quædam & imago æternitatis omnia tempora cõplectentis, dum paupertate futura meretur, mansuetudine sibi præsentia vëdicat. Hoc videtur dici propter hoc, quod mansuetus sibi dominatur, cum homini immanstero potius dominetur ira. Et subdit Bern. Luctus pœnitentiæ præterita quoque recuperat, sicut scriptum est : Recognosce tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Porro iustitia & misericordia perfecte proximo cohæremus, dum quicquid nolimus nobis fieri, aliis non facimus per iustitiã, & quæcumque volumus vt faciãt nobis homines, & nos faciamus illis per misericordiã. Itẽ reconciliati nobis, reconciliati etiã proximo fiducialiter per mundiciam cordis, reconciliamur Deo. Beati verò qui de sua reconciliatiõne non ingrati & pro fratribus suis pie solliciti, eos quantum prævalent, & sibi & Deo reconciliare laborant.

De paupertate spiritus, & eius descriptione: quare etiam pauperes spiritu sint beati, & regnum cælorum sit ipsorum, ac cui dono paupertas spiritus adaptetur.

P A R S I I I.

Consequenter dicendum est de singulis beatitudinibus. Et primo de paupertate. De qua hoc modo dicetur. Primo ostendetur quid dicatur paupertas spiritus. Secundo quomodo pauperes spiritu sint beati. Tertio, quomodo regnum cælorum sit pauperum spiritu. Quarto, cui dono paupertas spiritus adaptetur. Quinto, ageretur specialiter de his in quibus paupertas spiritus consistit. ¶ Circa primum notandum, quod Bernard. in sermonibus. vocat paupertatem spiritus voluntariam paupertatem, quæ est cum spirituali intentione, sic dicens, Diligenter attende, quod non simpliciter pauperes nominat, propter plebeios pau